

Izjaja razen pondeljka
in dneva po prazniku
vsak dan opoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglas: Prostor 1 mm x
55 mm po K 1-20. Uradni
razglaš, poslano ter no-
tice isti prostor K 1-60.
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 240, za pol
leta K 120, za četrt leta
K 60, za mesec K 20.
Za Nemčijo celo leto K 812,
za ostalo tujino in Ameriko
K 360.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravišтво je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

„Katoliške“ laži!

Klerikalno časopisje te lagalo pred
voino, je nesramno lagalo med voino
in laže sedaj. Obrni juda kakor več
in znaš, jud ostane jud: obračaj kle-
rikalca sem in tja, on ostane lažnik.
Vzorno je zlasti naše slovensko kle-
rikalno časopisje, na čelu mu resni-
coljubni »Večerni list«. Laže in psu-
je in kvari resnico kot ralslabša po-
cestna baraba. Pred par meseci še
se je obielmal »komunisti«, danes jih
svoje zastopnike v vladi, te vsak dan
kriča, kako golufajo in kaj bo on.
»Večerni list« vse razkril. Vprašamo:
kaj je razkril? O naših zadržanih or-
ganizacijah, zlasti o bivši »Voini zve-
« je pisal grde stvari. Niti pika na
istem pisanju ni bila resnična. Kljub
temu napolncevanju še vedno nonav-
lja, češ, nekaj blata bo že ostalo na
ometancu. Lažejo prav po katoliško
ti pocestni razbojniki. Kaj, ko bi mi
malo začeli pisati o »Zadružni cen-
trali«, o »Gospodarski zvezi«, o »Za-
družni zvezi«? Mi smo te zavode
respektirali na željo nekaterih naših

sodrugov. Pa vidimo, da bomo mora-
li začeti drugače, zakaj naše miznice
so polne zelo zanimivega gradiva.
Klerikalci so tudi vpili, kaj vse bodo
storili za revno ljudstvo, ko pridelo
zornet na vlado. V Ljubljani so že pol
leta sami med seboj. Kaj so storili?
Nič, absolutno nič. Demagoštvo uga-
najo z ljudmi, ki nimajo stanovanj,
za hrbtno, v državnih kancijah pa
se bratijo s kapitalisti in bankami in
rešajo veriznike. Če jih slučajno za-
sači »nerodni« Kerševan! Povejte,
kaj ste napravili tega pol leta? Liu-
di ste farbali prav po katoliško. Če bi
ne bili samo »katoliki«, temveč vsi
malce kristjani, bi vas moralo biti
sram. Toda lažnika in tatu ni sram.
Noben pes ne teče tako naglo, kakor
laže naše katoliško časopisje. In to
so večinoma duhovniki, nad kateri
mi drži svojo roko škof sam. Nai je
diskreditirajo do kraja vse, kar je
»katoliškega«, nam je prav. »Laž ima
kratke noge!« To so naši klerikalci v
zadregi pozabili!

shodih in po svojih listih o ujedini-
nju, o odžaganih vejal, o komunisti-
čni Sloveniji itd. Prepričevali so sebe
in druge, da je socialna demokracija
mrtva in da se izvrši preko glav so-
cialno demokratskih voditeljev v
Vukovaru ujediniteljna sega jugoslo-
vanskega proletarijata, od Beljaka in
Maribora, pa doli do Soluna.

No, mi se tega nismo bali, ker
smo poznali položaj in smo vedeli,
da ljudje, ki se bodo zbrali na Vuko-
varkem kongresu, sploh niso zmog-
ni skovati kakšnega resničnega, po-
štenega in življenja zmožnega uje-
dinitelja. Vedeli smo, da ljudje, ki
si bodo lastili na Vukovaru prvo in
glavno besedo po veliki večini niso
delavci, da se niso nikdar bavili in-
tenzivneje s proletarskim gibanjem,
da ne poznajo ne težen in ne potreb
proletarijata.

Prišel je ta Vukovarski kongres
in nismo se motili v svojih pričako-
vanjih. Kakoršni ljudje, take besede
in taka dejanja. Niso bili zmogljivi uje-
diniti niti posameznih pokrajinskih
komunističnih frakcij, ampak so le
še bolj razcepili in razbili proletar-
ske vrste. Par oseb z dobro nama-
zanimi jeziki si je prilastilo vso moč,
nekaj resnih ljudi je odšlo, nekaj so
jih izključili, nekaj so jih pometali na
cesto, nekaj orepteli — to je bil udi-
niški kongres komunistov v Vuko-
varu.

Vrhovni komunistični generalni
štab je potem z mogočno gesto eno-
stavno odstranil nekaj pokrajinskih
odborov in urednikov ter imenoval
z diktatorsko pozo razne falirane
študente kot nekake »gerente«. Od-
stavljeni, spodeni, pretepeni in dru-
gi generali se seveda tej čudni in ne-
prijetni diktaturi »proletarijata« ne
bodo pokorili, ampak bodo skušali
osnovati nove stranke. Tako imamo
torej pričakovati mesto ujedinitelja
proletarijata v bližnji bodočnosti ka-
kih 10, če ne še več komunističnih
strank, stranic, sekcij, frakcij itd.

Pa kaj bi govorili o tem še dalje.
Vprašamo naše delavstvo samo eno:
Ali smatra te ljudi še za resne?
Prepričani smo, da bo delavstvo
enoglasno odgovorilo, da ne. Žalost-
ni dogodki na Zaloški cesti in vse kar
je v zvezi s takratnim gibanjem, in

vukovarski kongres so morali do do-
brega odpreti oči vsakomur, celo
slepemu.

Mi smo mirni tudi sedaj in tudi
sedaj ponavljamo isto, kar smo trdi-
li od vsega početka:

Zedinjenje vsega jugoslovanske-
ga proletarijata v enotno, trdno in
mogočno falango se mora izvršiti,
ker je to v ogromnem interesu de-
lavstva, ker je to na vsak način po-
trebno, a ujediniti se mora proletar-
rijat. Vseid splošne svetovne zmede
je pa tudi proletarijat po posameznih
jugoslovanskih pokrajinah, trenutno
neorijentiran, tako, da je bolje, ne-
koliko počakati, da se razmere ne-
koliko umirijo in duhovi pomirijo.

Zedinjenje se more izvršiti le na
enotnih in trdnih načelih. Ta načela
nam pa daje le erfurtski program, na
katerem se je borilo in se bori
ogromna večina svetovnega prole-
tarijata zmagovalno že desetletja.
Ta preizkušeni program, od kate-
ga ni popustila naša stranka niti za
las, mora trositi tudi podlago za uje-
dinitelje jugoslovanskega proletari-
jata, saj je le ta program zmožen
življenja in le ta program nas more
voditi do končnega cilja, kakor nas
je vodil že doslej od zmage do zma-
ge.

Pot do zedinjenja je pa tudi le
ena. Najprej se zedinimo doma, utr-
dimo in očistimo naše organizacije,
da bomo doma močni in silni. Nato
poiščimo zvez in se zedinimo s po-
sameznimi drugimi socialističnimi
strankami po Jugoslaviji, ki imajo v
resnici resno voljo za tako potrebo
no zedinjenje. To bi šlo od stranke
do stranke, v resnih pogovorih, kjer
bi vladalo medsebojno spoštovanje,
resna volja in poštenu nameni. In šlo
bo tako prav gotovo, ker mora iti.

S tem bodo pa iz proletarskega
gibanja samo po sebi izločeni razli-
čni prenapeti, deloma tudi nepošteni
elementi, ki ne spadajo v delavsko
sko gibanje, niti med rekrute, kaj
še na vodilna mesta in ki sedaj be-
gajo sestradano in obupano delav-
stvo.

Tako hočemo in tako bomo ko-
rakali do našega najbližjega cilja,
do:

ujedinitelja jugoslov. proletarijata.

Konferenca v Spai.

Razorožitev Nemčije.

LDU SPA, 7. Julija. (DunkU-Wolff.)
Tretja seja konference se je začela danes
popoldne ob pol 4. Nemški državni mi-
nister za zunanje zadeve, ki je bil v
krajši sliki težkoče, ki bi jih imela Nemčija
s takojšnjo oddajo vojnega materijala ali
znižanjem števila čet. Nato je general von

Seeckt podal načrt radi izročitve ostalega
vojnega materijala in stopnjevanega zni-
žanja števila nemških čet. Za oddajo vo-
jnega materijala je predlagal rok enega leta,
za znižanje števila čet pet četrtin leta.
Govoril je nadalje o velikem številu v
Nemčiji se nahajajočih pušk, od katerih je

lilo po računih oddanih 3 milijone, a jih je
2 milijona še vedno neizročeni. Lloyd
George je v daljšem govoru kritiziral nem-
ške predloge, češ da kažejo lastne izpo-
vedbe generala, kako upravičena je bila
skrb zaveznikov. Sedanji položaj pomenja
stalno ogroževanje ne le nemške vlade,
temveč tudi vseh sosednih držav. Govornik
ne razume, kako more nemška vlada na to
misliti, da bi zavezniki trpeli tako stanje
tudi le pet tednov, kaj še le, pet četrtin
leta. Zato vsako novo podaljšanje rokov
prekaša daleč vse mere. Lloyd George je
predlagal, naj se vojaški strokovnjaki obeh
strank o posameznih, še spornih številkah
glede oddaje vojnega materijala, kakor tudi
glede izvedbe določb, ki se tičejo zračnega
brodovja in mornarice takoj sporazume-
jo in da naj se voditelji zavezniških delegacij
s svojimi glavnimi vojaškimi strokovnjaki
posvetujejo o predlogih nemške vlade.
Jutri ob 12. izroče zavezniški konvencij
ni odgovor na nemške predloge. Po za-
ključnih besedah nemškega državnega mi-
nistra dr. Simonsa je bila seja zaključena
ob 6.45 popoldne in odredena prihodnja seja
za jutri popoldne. — V posebni seji voja-
skih strokovnjakov, ki so se takoj nato se-
stali, se je dosegel sporazum glede številk,
ki se tičejo oddaje vojnega materijala.

Pri konferenci vojaških, mornarskih in
zrakoplovskih strokovnjakov, ki se je vršila
snoči, se je brez težav dosegel sporazum.
Nemčija prizna, da bo oddala še tri oklop-
nice, tri križarke, 16 rušilcev in 50 torpe-
dov. Kot vzrok za to, da teh ladij doslej
še ni izročila, navaja Nemčija pomanjkanje
na premoğu in mornarskega osebja. Glede
zrakoplovnega gradiva izjavlja nemška
vlada, da je od 12.000 letal 150 izročila in
4000 uničila. Od 24.000 motorjev je izročila
1500 in uničila 10.000. Hkrati so zborovali
načelniki zavezniških generalnih štabov
pod vodstvom maršala Focha in sicer gle-
de načina oddaje vojnega materijala in zni-
žanja števila vojske, kakor tudi glede za to
določenih rokov. Komitje vojaških izve-
dencev bodo podale svoja poročila vrhov-
nemu svetu.

Narodno predstavništvo.

LDU Beograd, 7. Julija. 110. seja
nar. predstavništva otvoril podpredsednik
dr. Ribar ob 17.30. Zapisnik zadnje seje se
odbori. Poslanec Stanko Banč stavi na
notranjega ministra Davidoviča vprašanje
zaradi navedbe o sestavi selskih občin v
Dalmaciji. — Minister za notranje zadeve
Davidović odgovarja, da še nima potrebnih
podatkov in prosi poslanca, naj počaka,
dokler ne dobi potrebnih informacij. —
Poslanec Banč se zadovoljuje z odgovor-
om, ugotavlja pa, da je minister slabo po-
učen o razmerah v Dalmaciji. Ministra, ki
pravi, da nima prilike poučiti se o razmerah
v Dalmaciji, opozarja govornik na to, da
mu naredbe dalmatinske pokrajinske vlade
nudi dovolj prilike, da se informira o

LISTEK.

JOHN MACLAVEN:

Dekla.

Iz Drumtochtskih slik,
Preložil A. L.

(Dalie.)

II.

Kako se je vrnila.

Ko je na spomlad enkrat stopil Ja-
kob Soutar s polomljeno ključavnico v
roki v kovačnico in mimogrede omenil,
da pojde drugo jutro v London, tedaj je
ta novica zbranim sosedom zaprla sapo.
»Kaj ne pravite, v London, Jakob?«
Hiloks je pokazal največjo prisotnost
duha ob takih presenečenjih. »Ali imate
zdravo pamet?«
»Ko pridete sami k sebi, kovač« je
bepregovoril Jakob, ne oziraje se na neslane
pripombe, »bi rad, da mi popravite ključ
k tej ključavnici: malo težko se odpira.
Svojeje kovčka nisem rabil več kot šest-
najst let, to je od takrat, ko sem bil
pri morju.

»Ste to kedaj čuli?« se je oziral ko-
vač po prisotnih, kakor bi iskal podpore,
in kakor bi ne mislil izpolniti Jakobove
želje tako, kakor jo je le ta povedal.
»Kaj pa gledate name, kakor na stra-

šilo?« Jakob se je delal, kakor da se jezi.
»Kaj nima Drumtochtan ravno take pravice
ogledati si glavno mesto, kakor drugi
ljudje, če je v stanu plačati pot sem in
tja?«

»Kedaj sem si želel videti londonski
Tower, kjer je padla glava marškaterega
gospoda, in Westminsterko opatijo, kjer
so pokopani naši veljani, in parlament,
kjer govore cele noči, in ulice, ki nikdar
ne utihnejo.

»Da govorim resnico« — Jakob se je
pošteno zabaval ob tem položaju, — »rad
bi se sam podučil, in če bodele pridni, mo-
goče da pridim na zimo za celo Dolino
v šoli predavanje s pomočjo meglenih po-
dob, veste!«

Sosedje so z grozo gledali nanj, in ko
je odšel, so zložili svojo modrost, da bi
rešili to uganko. —

»Jakob samotari v Glenu« je spre-
govoril Hiloks za vse, »ima svoje po-
sebne navade. Mislim, da si je vtepel v
glavo pogledati London, in sedaj, ko smo
mu nasprotovali, pojde nalašč — četudi
bi ga to stalo deset bankovcev.«

Vračajoč se, se je ustavil Jakob pri
Mariji Robertsonovi, ki je sedela osam-
ljena in žalostna pred vratmi.

»Kako se imate, Marija? Vzdih je na-
sičen s pomladanskimi vonji in ptički ve-
selo žvrlo. Niste znabiti slisala, da grem
jutri v London? Samo tako za zabavo, ve-

ste, hočem si ogledati velikomestne ču-
deže.«

Ker je Marija nani samo mrko gledala,
ji je poskušal Jakob to razložiti in razjas-
niti, hoteč opravičiti svojo skromnost.
»Vidite, imel sem hrepenenje pogledati
v veliki svet za Glenom, ker sem iz da-
ljav slisal njegove glasove. Prihranil sem
si nekaj bankovcev, in rad bi to storil,
predno umrem.«

»To je kakor božja previdnost in nič
manj, kot da je Bog uslišal mojo molitev!«
je hitela Marija v veliki razburjenosti.
»Ravno sem se s tem ubijala, ker ne mo-
rem iti sama v London, a ker tam nikogar
ne poznam; srce me je bolelo radi tega.

»Ni večje žalosti, Jakob, kot vi-
deti, da oseba, ki jo imamo radi, leži bolna
med tujimi ljudmi, da nima prijatelja, ki bi
k njej spregovoril prijazno besedo, ali re-
vici podal čašo vode. Ravno sem jo videla
kako leži sama v podstrešju velike hiše in
hrepeni, da bi bila pri nas v Glenu.«

»Ja, ja, poštni je nekaj pravil, da je
Lili malo bolelna,« je pripomnil Jakob z
največjo mironostjo, kakor, da se je prav-
pravkar spomnil na to. »Sedaj mi je padlo
na um, vi ste jo pričakovali na počitnice
v pretečenem avgustu. Noče, mislim, po-
tovati tako daleč na sever.«

»Potovati!« je zakričala Marija, »ni-
če se ne naveliča dolgi poti, če ga pelje
domov, a Lili se je pripravljala, da se vr-
ne z Drumtochtskimi vojniki prvi petek pre-

teklega avgusta. Cel mesec sem poprav-
ljala, da bi ja bilo vse čisto, toda ni pri-
šla, in bojim se, da se nikoli ne vrne. Od
vsega začeta sem imela slutnjo, da je ne
vidim nikoli več.

»Pismo je prišlo v četrtek popoldne.
Ravno sem hotela prezačiti perilo z njene
postelje, ko mi ga je poštni dal. Prestra-
šila sem se. »Lili ne pride; vsedite se,«
sem rekla.

»Škratinka se je pojavila pri otrocih
in ona je smatrala za svojo dolžnost, da
ostane in pomaga, zakaj hiša je bila polna
postrežnic in dela več, kot kedaj poprej.«

»To je bilo žrtvovanje,« je rekel Ja-
kob. »Lili se ni nikdar brigala dosti zase;
delo jo je zmoglo, stavi.«

»Jaz mislim, da se od tedaj ni popra-
vila, in njena pisma, Jakob, pisana pozimi
mi niso bila všeč. Ona piše o sebi malo,
toda kašljala je pol leta, in sodim, da ne
more dihati.«

»Jakob, živi duši nisem tega povedala,
a ravno danes ponoči sem imela zname-
nje. Lili umira, London jo je ubil.«

»Jo li obiščete, Jakob? Vi ste bili ved-
no njen dobri prijatelj, a ona vas je imela
tudi rada. Pišite mi, kako se ji godi in pri-
peljite jo s seboj, če se more podati na
pot, da jo še enkrat vidim, če je volja
božja.«

»Za to ne skrbite, Marija: brez Lili
se ne vrnem.« Jakobova odločnost jo je
potežljala.

Predno je Jakob odšel, poiskal je še
skrit kotiček v gozdu ob Tochti, in ko je
drugač dne vprašal po Lili Grantovi med
vrati hiše v londonski zapadni četrti, dr-
žal je v roki šopek zvoncec.

»Da ni več tukaj, pravite? Kaj ste
tečaj napravili z Lili? To hočem zvedeti do
pičice.« Jakob je stopil v predsobo, ne da
bi ga mogla majestatna oseba odriniti, kaj
li mu nasprotovati.

»Povejte takoj svoji gospe, da po-
vprašuje prijatelj iz Drumtochti po Lili
Grantovi, ter da počaka, dokler ne zve
vsega.«

Jakobova osebnost je bila tako zauka-
zučča, da je služabnik svetoval takojšen
sprejem.
»Oče Grantove, mislim,« je zaječala
Lilijina gospa z nezaupnostjo. »Ne? Ah,
tedaj gotovo kak njen sorodnik? Je ipeo
od vas da ste prišli! In kako se vse vje-
ma? Ravno sem si želela, da bi videla koga
iz njene rodbine. Lili je bila izvrstna služ-
kinja, in tako mila v hiši, vsi smo jo imeli
zeo radi. Toda meni se je vedno zdelo, da
ni dosti močna. Se vam ne zdi, da London
ne prija dekletom z dežele?«

Jakob ni povedal svojega mnenja.
»Eden mojih otrok je dobil grozno
škrlatinko, in ravno kot nalašč na začetku
avgusta, ko smo se pripravljali, da gremo
na Škotsko. Nekaj služkinj je že odšlo,
a otrok je ležal bolan: bilo je mnogo dela
in vse je padlo na Grantovo.

razmerah v Dalmaciji. Govornik vpraša ministra, ali namerava še dalje trpeti občinske komisarije v Dalmaciji.

Poslanec Juraj Blankin vpraša namestnika zunanjega ministra dr. Ninčiča, ali so mu znane lopovščine, ki jih italijanske oblasti vsak dan uganjajo v zasedenem delu Dalmacije proti našemu narodu od onega časa, ko je v Italiji prišel na krmilo Giolitti. Vpraša ga, kaj namerava vlada ukreniti, da se te neznozne razmere odpravijo. Poslanec je nato v daljšem govoru podkrepil svoje vprašanje z navedenimi konkretnimi primeri italijanskega nasilstva proti našemu narodu. Na koncu svojih izjavij zahteva od naše vlade in naših »vrlih, dobrih, blagih in plemenitih« zaveznikov, naj odločijo, da se v Zadar pošlje oddelek ameriškega, angleškega ali volaštva katere druge države, da štiti jugoslovanski živelj v zasedeni Dalmaciji. — Namestnik ministra za zunanja dela dr. Ninčič izjavlja, da vladi o vsem navedenem ni ničesar znano. Hkrati ugovarja proti ironičnemu nazivanju naših zaveznikov, kakor je to storil predgovornik. — Posl. Blankin se ne zadovoljuje z odgovorom ministra in pravi, da namestnik zunanjega ministra gotovo ne more dobro slišati, ker je vendar navedel dovolj konkretnih primerov; ki jih že nekaj dni pripovedujejo begunci, ki so iz onih krajev dospeli v Beograd. Vlada je dolžna in ima možnost, da se tudi preko svojih uradnih in neuradnih organov točno informira, kaj se dogaja v inozemstvu. Govornik obžaluje, da je minister na tak način odgovoril na njegovo vprašanje. Kar se tiče zaveznikov in ironije, veli govornik, da je ironija fin dim, skozi katerega se vsaka stvar vidi tako ali tako. — Minister dr. Ninčič odgovarja s kratko pripombo, ki pri pristajih poslance Blankinja izkazuje velik hup.

Poslanec Čobal stavlja na ministra za trgovino vprašanje zaradi ljubljanske oblačnice in zaradi prepovedi uvoza in izvoza volne. — Minister dr. Ninčič navaja v tej stvari uradne podatke. V svojem nadaljnjem govoru brani načelnika v trgovinskem ministru Savica, o katerem je poslanec Čobal v svojih izjavah dejal, da v njegovem oddelku nekaj ni popolnoma v redu. Minister je načelnika hvalil, da je najpoštenjši in najposposnejši uradnik. Kar se tiče izvoza volne, pravi dr. Ninčič, da je ta predmet v prvi vrsti potreben za preskrbo našega volnarstva in za prebivalstvo upoštevane Srbije. — Poslanec Čobal se s tem odgovorom ministra ne zadovoljuje in pravi, da bo o tej stvari vložil interpelacijo.

Zbornica preide na dnevni red, to je nadaljevanje debate o členu 6 in 11 zakona o volilnem redu, ki sta se vrnila odboru. Poročevalec prečita člen 6, po katerem dobi Beograd 6, Zagreb 5 in Ljubljana s predmetstvi 4 poslance. V tej obliki je bil člen 6 sprejet brez pripombe. Ravnotako je bil sprejet člen 11 v novi redakciji. — S tem je bilo prvo čitanje volilnega zakona končano. Podpredsednik dr. Ribar predlaga, da se opravi drugo čitanje volilnega zakona dne 15. t. m., kar se sprejme. — Nato preide zbornica na drugo točko dnevnega reda: Generalna debata v mirovnih pogodbah.

Prihodnja seja začasnega narodnega predstavništva bo dne 15. t. m. ob šestih urah z dnevnim redom: drugo čitanje volilnega zakona.

Novo! **Novo!**
Ravnokar je izšla zanimiva brošurica
Naša gospodarska in soc. vprašanja.
Spisal Abdić.

Cena K 4.—, s poštino K 4.20.
Naroča se v upravnistvu „Napreja“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

„Ravno bi imela iti domov, do Drum... tako nekako, ali je to bilo Ben...? naj bo že to ali ona, a mislim, da to ni bilo Mac...!“

„Drumtočiti se imenuje Lili dom, in njena babica jo je pričakovala po triletni službi.“

„Imate prav: vedno sem ji prigovarjala. Pojte na počitnice, Grantova, mi si že kako pomagamo, ali ona ni hotela iti. Bilo je silno lepo od nje, ker navadno so služkinje jako egoistične. V resnici je delala čudeže, za tri druge, verjamete?“

„Če vam ni pretežko, povejte mi, prosim, njen londonski naslov!“

„Seveda, takoj sem pri njej, toda mislim, da ne bi smeli vse zvedeti o njej, zakaj mi smo bili na Grantovo vedno poneseni. Od začetka je bilo navadno prehlajenje, enkrat sem jo slišala kašljati in ukazala sem ji, da gre k zdravniku, toda Grantova je bila včasih sila trdoglava, in ni šla.“

„Mogoče, da ni za nobenega vedela, in kaj je bilo z njenim kašljem?“

„To je bilo grozno! Bolje bi bilo, da nisem šla k nji! Celo noč nisem spala. Grantovi je počila žila, in mislim, da umrla.“

„Je li Lili mrtva?“ se je prestrašil Jakob.

„O ne! Kako si morete kaj takega misliti! Čeprav je naš zdravnik dejal, da je to težek slučaj in da ne zdrži dalje kot te-

Mednarodni ženski kongres za žensko volilno pravico v Ženevi.

Ko se je leta 1913 sestal v Budimpešti mednarodni ženski kongres, se je o ženskem vprašanju tudi v srednji Evropi začelo živahnije gibanje. Enakih kongresov se socialistinje sicer še niso nikdar udeležile, vendar pa so jim izkazovale simpatijo. Leta 1913. se je ženska volilna pravica začela šele v prvih svojih primerih uresničevati. Samo na Finskem je bila takrat že udeležena, v Ameriki in Avstraliji je bila na svojem pohodu, v šandinavskih deželah pa je bila uvedena deloma v občinah. Liti boli sufragetk v Angliji niso takrat še dosti hasnili. Po svetovni vojni se je stvar silno izpremenila in v 36 državah je, kakor je posneti iz poročila ženevskega mednarodnega kongresa, uveljavljena ženska politična volilna pravica. Ne samo v Ameriki in v Avstraliji so dobile ženske glasovalno pravico, temveč celo do nekaterih afriških okrajev to že imajo in v konservativni Angliji sedi tudi že prvi ženski poslanec v parlamentu. Upati je, da bodo pri prihodnjih volitvah dobile volilno pravico še prav vse angleške žene. Danska in Norveška imata svoje ženske poslance, na Švedskem bodo pri prihodnjih volitvah volile tudi žene. Avstrija in Nemčija imata tudi že svoje ženske volilke, Rusija pa jo ima že od revolucije, od 1. 1917. sem. Edino romanske dežele in Balkan še nimajo ženske volilne pravice. Tudi na Francoskem in v Italiji ženskam nalfže ne bo več treba dolgo čakati, da dobe tudi one svojo glasovalno pravico. Amerikanka mis Nathan je potom skiptikona na platno pokazala vse dežele in države po vrsti, kjer je že dana ženskam ta pravica. Države, kjer je ženske še nimajo, so bile črno pobavane.

Ženski kongres v Ženevi je hotel razpustiti sedanjo mednarodno žensko zvezo, vendar pa je bil ta predloženo odklonjen, češ da je še vedno velika potreba, da obstane organizacija, ki jo bodo ženske dobile glasovalne pravice najmanj še v deželah, ki se, kakor n. pr. Švica, smatrajo za demokratične. Kongres je sklenil, da v prihodnje zboruje mednarodni ženski kongres vedno v eni izmed onih držav, ki ženskam še vedno niso priznale politične enakopravnosti z možem: prihodnji kongres bo v Franciji.

Mednarodni kongres je sicer in-sceniran od meščanskih ženskih or-

gnizacij, ki na tim te treba priznati, da so na tem kongresu pri vsakem vprašanju pokazale res precel demokratičnega mišljenja. Priprave za ta kongres so bile impozantne. Poleg vseh mogočih vprašanj o ustroju ženske organizacije, se je obravnavalo vprašanje o prostituciji, olačah ženskam, o ženskem nočnem delu in drugem, kar na je naloga strokovnega gibanja, da reši to dvoje zadnjih vprašanj. Povedati je treba, da se je ženevski ženski kongres postavil washingtonski delavski konferenci nasproti glede vprašanja ženskega nočnega dela, češ da je krivično prepovedovati ženskam nočno delo! To sporno vprašanje datira že od 1. 1910, ko so danske socialistinje načele to vprašanje in se je tiskarskemu ženskemu uslužbenstvu dovolilo nočno delo. Glede prostitucije se je kongres postavil zoper vsako ureditev in karnarnari prostitutk, ker tozadevne odredbe samo uvekovala prostitucijo in za prostost in enakost boreče se žene vidito v prostituciji onečassčente ženskega spola.

Na kongresu so bile zbrane žene z vsega sveta. Zastopane so bile celo Indijanke, krasno opravljene, z zlatom in srebrom prešitimi pisanimi svilnatimi oblekami, odete v indijanske tenčice. Ena izmed njih je bila celo pesnica, ki je posebno lepo znalo govoriti. Dve izmed Indijank sta celo na nosovih nosili briljante. Japonke so bile v črnem kimono z naramnimi rutami iz atfasa in v snežnobelih čevljih. Tudi ena Turkinja je bila prišla, ter Islandka v beli obleki in friziško kapu na glavi. Predsednica svetovne ženske zveze je ga. Cat-Japman. Na tem kongresu so se zbrale tudi mnoge socialistinje: od Labour Party in Independent Labour Party, ena italijanska, več francoskih, ena nemška in nemškoavstrijska socialistinja. Nemška ženska zveza je poslala eno delegatino dunalski socialisti so poslali na kongres po eno zastopnico. Iz držav, kjer je že uveljavljena ženska volilna pravica, so prišle cele vladne zastopnice: iz Nemčije, Avstrije, Čehoslovaške in drugod.

Socialistične zastopnice so mnogo in navdušeno govorile za mir med narodi, obsolajoč zadnje krvavo volno. Kakor že rečeno je ta ženski kongres imel meščansko obilježje, vendar na je izražal demokratične smeri in se pokazal kot bojevnik za žensko enakopravnost.

(Vest LDU.) POKOP SARAJEVSKIH ATENTATORJEV.

Sarajevo, 7. Tu so bili svečano pokopani vidovdanski junaki Gavril Princip in drugi, ki so bil prepeljani iz Čehoslovaške. Pogrebni sprejod je od pošte palače, pred katero je govoril Lujo Novak, šel na mesto, kjer je Gavril Princip na Vidov dan 1914 streljal na Franca Ferdinanda. Tam je imel spominski govor Vasil Orđić o pomenu vidovdanskega atentata, nakar je sarajevsko pevsko društvo pelo „Hej trubaču za bojne Drine“. Na pokopališču v Koševu ni so ostanki v posebni grobnici.

VPRAŠANJE SRBSKE VOJNE ODŠKODNINE.

Beograd, 7. „Politika“ piše: Naša vlada je včeraj prejela obširno po-

ročilo od našega člana komisije za obnovu gospoda Boškovića o pogajanjih za srbsko odškodnino. Zavezniki so v Parizu apelirali na našo vlado, da sprejme to njihovo najnovejšo odločbo, sprejeto v Bruslju, po kateri dobi Srbija komaj 5 odstotkov odškodnine, ki jo mora plačati nemška vlada. Predsednik vlade dr. Vesnić je o tem poročal finančnemu odseku, ki je imel včeraj sejo in o tem dolgo razpravljati. Po razpoloženju večine ministrskih članov tega odseka je težko verovati, da bo naša vlada sprejela ta odstotek, posebno, ko se ve, da je bilo to vprašanje že enkrat regulirano in protokol podpisan po zaveznikih zastopnikih. Trdi se, da so v Parizu rekli našemu delegatu, da je francoski in angleški del odškodnine zmanjšan za 2 do 3 odstotke in da niti Italija, niti Belgija ne bosta dobili vsega, kar zahtevata.

den dni. Neradi smo se z njo ločili, seveda ni mogla tu ostati — menim, prepričani smo bili, da bo imela boljšo potrebo in oskrbo v bolnici. Razumete sedaj...“

(Dalje prih.)

Leon Trocki: Boljševiška revolucija.

(Dalje.)

Kako smo si osvojili omahljivce.

Najprevidnejši med nami so si pripovedovali, da so se nekateri kontingenti, ki niso za nas; tako kozaki, kavalerijski polk, Semenov polk in povozna četa. K tem oddelkom so bili odposlani komisariji in agitatorji. Njih poročila so bila povsem zadovoljiva: da žarečnosti razgoreto ozračje si je vse in vsakogar osvojilo in celo najkonservativnejši elementi armade se ne morejo več protiviti splošni tendenci petrograjske garnizije. Bil sem na nekem pod milim nebom vršcem so shodu Semenovega polka, ki se ga je smatralo za najboljšo oporo vlade Kerenskega. Na ta shod so prišli najuglednejši govorniki desnega krila. Oprile mali so se konservativnega gardnega polka kot zadnje opore koalicijske vlade. Ničesar ni več pomagalo. S pretežno večino se je polk izjavil za nas in je bivše ministre kratkoma prekinil v njih govorih. One skupine, ki so še ravnale zoper parole sovjeta, so tvorili največ častnik, enoletni prostov-

voljci, meščanska inteligenca in politična. Delavske in kmetijske mase so bile popolnoma na naši strani. Meje je naznačila ostro začrtana socialna linija.

Vojško sodišče Petrograda je Peter Pavlova trdnjava. Za komandanta smo tja postavili mladega poročnika. Izkazal se je, da je na mestu in v par urah je obvladal situacijo; prejšnji pravi gospodarji trdnjave so se postavili, čakajoč, kaj pride, na stran. Povozno vojaštvo smo smatrali zanesljivim; to je bilo ono vojaštvo, ki je julija razdrlo v gradu Kšesinskeje nabajajočo se vojaško organizacijo naše stranke in zasedlo ta grad. Dne 23. sem se okoli druge ure popoldne peljal v trdnjavo. Govorniki desnega krila so se obnašali skrajno previdno in izbegujoče. Trdovratno so se ogibali vprašanja glede osebe Kerenskega, dočim je že samo ime Kerenski izzvalo med vojakove klince protesta in ogorčenja. Nas so vojaki poslušali in nam tudi sledili. Okoli četrte ure so se zbrali povozni vojakovi sosesčini, v cirkusu. „Moderna“ k bataljonskem zborovanju. Kot govornik je tam nastopil med drugim general, kvartirni mojster, Paradjelov. Govoril je sila previdno. Kje so bili že časi, ko so oficijelni in oficijalni govorniki znali govoriti o delavski stranki le kot o topli izdajalcev in plačavcev nemškega cesarja. Namestnik generalaštva šefa je rekel napram meni: „Ali prosim vas, na nekak način se moramo

KAZNOVANJE VOJNIH ZLOČINCEV.

Beograd, 7. „Balkan“ piše: Arhiv 13. zborna bivše avstro-ogrskje vojske v Zagrebu je bil izročen našemu vojnemu ministru, katero ga je izročilo komisiji v pregled. Ta komisija je dokončala svoje delo ter se sedaj v vojnem ministru izdeluje izčrpen referat. Kolikor so po tem materijalu kompromitirane gotove osebe, ki so bile v času okupacije v službi sovražnikovih oblasti, bodo vsi dotični spisi izročeni ministru za notranje stvari v daljno kompetenco, ker te stvari ne spadajo pred vojna oblastva, kolikor se tičejo civilnih oseb. Vojno ministru bo obdržalo samo akte, ki se tičejo vojaških oseb, proti katerim se bo uvedla preiskava.

POGODBA S ČEHOSLOVAŠKO.

Beograd, 7. „Balkan“ piše, da je namestnik ministra za trgovino in industrijo dr. Janković podpisal pogodbo s Čehoslovaško o dobavi, oziroma prodaji 1000 vagonov pšenice in 1000 vagonov koruze, ki se bo plačala v dinarjih.

VPRAŠANJE IZVOZA.

Vprašanje o ureditvi izvoza se bo, kakor govorijo v političnih krogih, reševalo v ministrskem svetu, in sicer kakor se zdi jutri, ker se za jutri pričakuje povratek ministrov dr. Korošca in Joce Jovanovića, ki sta bila na inspeksijskem potovanju po Stari Srbiji. Kakor piše „Politika“, bodo demokrati zahtevali, da se dovoli svobodni izvoz stare žetve proti plačilu izvozne takse in po redu, kakor ga bo določil posebni odbor. Misli se, da je v državi od stare žetve za izvoz na razpolago 10.000 vagonov pšenice in 40.000 vagonov koruze. V odbor, ki bo določil kontrolo roka, kdaj da se bo izvoz dopustil in kdaj ukinit, bi bili, po predlogu demokratov pozvani štiri zastopniki Zveze poljedelskih združenj in po en zastopnik obrtne, trgovinske in delavske zbornice, izvoznikaškega društva in Narodne banke.

DEMONSTRACIJE V KARLSRUHE.

Karlsruhe, 7. Po včerajšnjih demonstracijah radi dražnje je došlo danes v Kaiserstrasse do neljubega spopada. Tolpa mladičev je vdrla v trgovino Knopf in začela pleniti. Policiji in žandarmeriji se je posrečilo razgnati množico. Ko se je policija pozneje umaknila, ji je sledila razgrajajoča tolpa in začela tudi streljati na varnostno stražo, ki je bila prisiljena streljati. Pri tem je bila ustreljena ena ženska, več oseb pa je bilo ranjenih.

Berlin, 7. Na potsdamskem živliskem trgu je prišlo do pravcate bitke med kmeti in kupci. Metali so sadje in koše na cesto in kmetom na glavo.

NEMŠKI PROTIPREDLOGI GLEDE OBNOVE.

LDU Pariz, 7. Poročevalec lista „Petit Journal“ v Spaji javlja nastopne podrobnosti o nemških protipredlogih v vprašanju obnove: Vlada Feihrenbachova ugovarja proti predlaganemu mednarodnemu posojilu. Bolj se predvsem, da ne bi vsled zavarovanj, ki se zahtevajo od Nemčije, bila suvereniteta omejena. Tudi glede sirovin in živih mora Nemčija nadaljevati svojo politiko, da se omeji na najpotrebnejše. Nemški protipredlog se glasi, da želi Nemčija, da bi svoj

vendar pobotat... Toda že je bilo prepozno. Po diskusijah se je bataljon odločil z večino proti 30 glasovom za predajo vlade v roke sovjetov.

Začetek vstaje.

Vlada Kerenskega je, ne vedoč, kaj ji je početi, prestopila senterija. S fronte je potegnila dva nova povozna bataljona in eno baterijo za obrambo pred zrakovski; poskušalo se je tudi, pritegniti še nekaj kavalerijskih oddelkov... Spotoma pa so vojaki povoznih oddelkov brzojavili petrograjskemu oddelku: „Peljelo nas v Petrograd. Ne vemo, zakaj. Prosimo pojasnila.“ — Mi smo jim rekli, da naj se ustavi in odpošlje delegacijo v Petrograd. Delegati so prišli in nam povedali na sejah sovjeta, da je bataljon ves na naši strani. Ta izjava je povzročila hrupno navdušenje in bataljon je dobil navodilo, da naj pride takoj v glavno mesto.

Število frontnih delegatov se je dnevno pomnoževalo. Prišli so, se informirali o razmerah in se vrnili na fronto, kamor se vzeli s seboj mnogi literature, ki smo jim jo mi izročili. Na fronti so razširili vest, da se petrograjski sovjet z vsemi silami bori za vlado delavcev, vojakov in kmetov. „Strelni zakopi vas bodo podpirali v vaših težnjah“ — tako so nam zatrjevali. Stari armadni odbori, ki že štiri do pet mesecev niso bili več na novo voljeni, so

dolg na obnovi vsaj deloma in v začetku plačala s svojo edino resnično posejto, to je s svojim delom, Nemčija bi se zavezala, da bi v desetih do dvanajstih letih razdeljena pokrajine obnovila popolnoma. Nemške organizacije bi morale s francoskimi industrijskimi skupinami pri obnovi delovati skupno.

POLJSKO BOJNO POROČILO.

Varšava, 7. Poročilo generalnega štaba od 6. t. pravi: Oddelki budijennyjeve konjeniške armade so včeraj v naskoku vzeli Rovno in prišli naše oddelke, da so se umaknili.

Radič pred sodiščem.

Zagreb, 8. Danes ob osmih je otvoril predsednik senata in upravitelj sodišča Vaji razpravo proti Stefanu Radiču. Kot voranta fungirata gg. Marčić in Valiavec. Radiča pripelje v dvorano stražnik, nakar vzame oboženec prostor nasproti predsedniku senata. Na klop poleg sebe naloži cel kup knjig, časnikov in svojih beležk, ki se jih bo posluževal pri zagovoru. Pred čitanjem obtožnice vstane branitelj dr. Häussler in predlaga, naj se sodniško postopanje proti Radiču ustavi, ker se s tem krši imuniteta narodnega poslanca Radiča, ki je član sabora kraljevine Hrvaške, Slavonije in Dalmacije. Ker pa se te razprava že pričela, naj se hitro konča, in sicer z oprostitvijo. Branitelj dokazuje, da Radič ni bil zasačen in prijet neposredno pri prestopku. V njegovem primeru niso dani procesualni pogoji za sodniško zasledovanje. Da so Radiča prijetli, je povzročil kotarski predstavnik Srčan v Sisku in to 24 ur po zborovanju, ki ga je imel Radič. Srčan je ves čas prisostvoval zborovanju in te še le drugi dan prisel v Zagreb, kjer je na poziv vlade naznanil Radiča. To bodo dokazale priče. Drugi branitelj dr. Ortner prosi, naj bi sodišče uvaževalo moment, da je bil Srčan na skupščini v Sisku kot privatna oseba in da je kot tak dal oblastvenemu poročeniku privatno poročilo o skupščini. Državni pravdnik dr. Urbani izjavi, da je vprašanje Radičeve imunitete rešeno z odlokom banskega stola o priklji Radičeve priitžbe. Radič je bil pravilno, kakor to zahteva zakon, aretiran. Kotarski predstavnik Srčan ni mogel Radiča takoj pri detanju prijeti, ker ni imel na razpolago varnostnih organov. Radič je bil aretiran 24 ur po deliktu. Med tem časom pa je obstajala neposredna vez med činom in aretacijo. Zakon ne zahteva, da se aretacija izvrši takol na mestu, ampak samo, da je v zvezi z dejanjem in osebo. Prosi, naj bi sodišče ne uvažalo predloga, da se pokliče priče. Nato prosi za besedo oboženec sam. V obširnem govoru razlaga, da želi, da se njegova krivda javno ugotovi. Izjavlja, da gre za javne interese. Staljšče, katero zavzema državni pravdnik, nasprotuje ustavi in sami obtožnici. V obtožnici se nahaja tudi pojem »ustava«. A brez ustave ni državnega zbora in brez državnega zbora ni imunitete. Vse to vprašanje ni vprašanje enega Stefana Radiča, ampak je vprašanje vse nove države. Nadalje dokazuje Radič, da je še vedno član Narodnega predstavništva. Njegova stranka je dobila dva mandata, toda je vrnila pooblastila, ker ne priznava Narodnega predstavništva. Verifikacijski odbor tega vprašanja pa se ni rešil,

nam vedno znova pošiljal brzojavke, ki so vsebovale same grožnje, katerih pa se ni nihče ustrašil. Vedeli smo, da so ti odbori masam vojakov najmanj tako tuji, kakor centralni eksekutivni odbor kraljevnim sovjetom.

Vojško-revolucionarni odbor je namestil po vseh železniških postajah svoje komisarije. Ti so pazno zasledovali vse prihajajoče vlake in predvsem premikanje čet. Uvedel se je neprestani telefonski in avtomobilni promet z najbližjimi okolišskimi mesti in njihovimi garnizijami. Vsi sovjeti, ki so se priključili petrograjskemu, so dobili nalogo, da natančno pazijo, da ne pride v glavno mesto kaka protirevolucionarna, ali pravilnejše rečeno, od vlade ogoljufana četa. Nižje postajno železniško uslužbenstvo in delavstvo je takol pripoznalo naše komisarije. Na telefonski postaji pa so se dne 24. pojavile težkoče in mi nismo dobili nobene zveze več. Postajo so zasedli praporščaki, in pod njihovo zaščito so se telefonisti postavili napram sovjetu na opozicijsko stališče. To je bil prvi znak bližajoče se sabotaže. Vojško-revolucionarni odbor je odposlal na telefonsko postajo oddelek vojakov in postavil pred vhodom dva mala topa. Tako se je pričelo prevzetje vladnih organov. Morali in rdeči gardisti so zasedli z malimi oddelki brzojav, pošto in druge urade. Izdali so se dalje ukrepi za zavzete državne

Poslanec Kovačević, eden izmed delegatov Seličanske stranke je dobil že petotrvajno brzojavno poziv. Naj se udeležuje sei. Nato govori Radič obširno o svojem delovanju. On te politiko in govori so njegova pravica. Politika je njegova funkcija. Dokazuje, da se pri verbalnem delu ne more govoriti o »zasadenju pri delanju«. Njegova aretacija se je izvršila po nalogu iz Beograda in ta nalog je dal g. Protić. Vsa zadeva na zborovanju v Galdovu je bila dogovorjena. Predno je on šel na skupščino. so mu tri osebe prigovarjale. naj ne hodi v Sisel, ker ga bodo tam aretirali. To so bili trgovski potnik, urednik »Agrarier Tagblatt« in urednik »Narodne Politike«. Nato je on podbani dr. Potočniku razložil svojo politiko, ki je socialna. On pa mora od časa do časa spreminjati svojo politiko, ker mora vsako nezadovoljstvo, ki je nastalo za vojne, nati politično ali socialno regulacijo. Podbani mu je izjavil, da on raie odstoji, kakor na da bi dopustil, da se on (Radič) aretira. Nato čita Radič odstavek iz »Riječi«, da je ban dr. Laginja zahteval, da se ga aretira in da so ta proces odredili v Beogradu. Dalje govori Radič o imuniteti. Državni pravdnik dr. Urbani pobija Radičeva izvajanja glede imunitete. Seličanska stranka je odklonila mandate v Narodno predstavništvo in se je potemtakem odrekla imuniteti. Izjavi, da ne gre samo za Radičev prestop v Gladovu, ampak da se mora tu upoštevati vse Radičeve delovanje od prevrata pa do njegove zopetne aretacije. — Po odmoru, ki je trajal pol ure govori branitelj dr. Walter, ki v glavnem ponovi Radičeva izvajanja ter navede članke iz »Riječi«, v katerih se razpravlja o interesu države in o Radičevem procesu. Pravi, ako je s tem procesom ogrožen državni interes, se mora upoštevati predlog branitelja, da se Radič takoj oprosti. Če pa državni pravdnik vztraja pri tem, da se Radič še nadalje kazensko zasleduje, naj se stori to zakonitim potem ter naj se zahteva Radičeva izročitev od hrvatskega sabora in od Narodnega predstavništva. Nato vstane Radič ter v obširnem govoru razlaga, da je vse, kar je on govoril na skupščinah in zborovanjih, program njegove stranke. Radič nespodbene izraza proti državnemu pravdniku je predsednik pozval obtoženca k redu. Nato prične Radič zopet govoriti o svoji imuniteti kot član Narodnega predstavništva. Izjavlja, da je obtožen radi politike Seličanske stranke, ali o tej politiki mora soditi javnost, ne pa sodišče in državni pravdnik. Nato se je podal senat sedišča k tainemu posvetovanju. Da sklepa o predlogu braniteljev. Po posvetovanju, ob trinaestih, se je senat vrnil v dvorano. Predsednik je prečital sklep, s katerim se predlog braniteljev zavrne z razlogom, da štiti imuniteta poslanca samo tako dolgo, dokler ne zakrivi kaznivih dejanj. Sodni dvor je preverjen o tem, da obstaja med Radičevim delanjem in med njegovo aretacijo vez, katero zahteva zakon. Aretacija se ni mogla izvršiti na licu mesta radi raznih okolištin. Izvršila pa se je 24 ur kasneje. Razprava se je nato zaključila. Nadaljevanje jutri ob osmih dopoldne.

Politični pregled.

— Klerikalna laž »Straž«. Predvečerašnjem je mariborska klerikalna »Straža« prinesla notico »komunist-izvoznikar«, ki se glasi: »Pred kazenskim sodiščem v

banke. Središče vlade, Institut Smolni, je bilo izpremenjeno v pravcato trdnjavo. Na podstrešju se je našlo kot dedščino starega ekskutivnega odbora še nekaj ducatov strojne, ki pa so bile zanemarjene in ni bilo zanje niti potrebnih ljudi, ki bi znali z njimi ravhati. Mi smo odposlali na Smolni izpopolnjeno skupino strojnih pušk. Rano jutraj so vojaki že vlačili svoje strojne z mnogim ropotom po kamenitih, dolgih in mračnih koridorjih Instituta Smolni. Izra vrat so pogledovali začuden in prestrašen obraz onih par socialističnih revolucionarjev in menjševikov, ki so še ostali v Institutu.

Sovjet se je sestajal dnevno v Smolnem; prav tako kakor garnizijska konferenca.

V tretjem nadstropju Instituta Smolni, v mali prisotni sobi, je v permanentni zboroval vojaško-revolucionarni odbor. Tja so prihajala vsa obvestila, o premikanju čet, o razpoloženju med vojaštvom in delavstvom, o agitacijah v vojašnicah, o ekscesih ljudi, ki so uprizarjali pogrome, o posvetovanjih meščanskih politikov, o delovanju v zimski palači in o načrtih prejšnjih sovjetskih strank. Z vseh strani so prihajali poročevalci. Prišli so delavci, častniki, vratarji, socialistično misleči praporščaki, služkinje, dame. Mnogi so pripo-

Splitu v Dalmaciji se je vršila te dni zanimiva kazenska razprava, pri kateri se je dognalo, da je dobival znan komunist Prkušić od bivšega socialdemokratskega ministra Korača izvoznice za izvoz masli v celih vagonih iz Jugoslavije v Avstrijo. Dognalo se je, da je Prkušić zaslužil v kratki dobi več milijonov kron. Mično je, kako znajo skrbeti socialisti demokracije, kadar pridejo na vladno krmilo, za svoje duševne bratce — komuniste! — Kar je tu zapisano, je pristna klerikalna laž, in sledeča izjava sodr. V. Korača, podana dalmaškim listom, jasno priča, da ni bilo sploh pred nobenim sodiščem razprave, »pri kateri bi se dognalo«, da je s. Korač dajal izvoznice komunistu Prkušiću ali pa komurkoli drugemu. Izjava se glasi: »V. Prkušić ni dobil niti od mene, niti od sodr. Bukšega nobenih izvoznice, ker se nihče od naju ni bavil s takim poslom. V. Prkušića nisem videl od mojega zadnjega bivanja v Splitu, t. j. celih 10 do 12 let. Če je Prkušić imel izvoznice in je z njimi trgoval, jih je moral dobiti od kake druge strani. Da se meša najina imena v to afero, to je navadni komunistični napad v vrsti toliko drugih napadov, ki so jih komunisti že uprizarili proti meni.« — Brez komentarja.

— Poljski poraz in »Slovenec«. »Slovenec« se je spomnil svoje klerikalne dolžnosti napram klerikalni poljski šlahiti, ki je letala tako visoko v oblakih, da je mislila podjarmiti si delavsko in kmetiško Rusijo z ognjem in mečem in jo zahrbtno napadla, potem ko je ošabno odklonila od boljševikov ponujeni ji mir. »Slovenec« je silno hudo za poljsko šlahito, ki beži zadnje dni celo že iz Lvova, in klavrno vzklika: »Boljševiške čete nadaljujejo na Poljskem delo carskih kozakov. Čudno, da se tudi v tem primeru ne vzdudi vest amsterdamske mednarodne zveze in ne napravi protukrepa proti krvoprelitju. Če bi jim bilo resno za mir, naj poizkusijo, da ga izsilijo.« — »Slovenec« menda ni znan, da so mednarodne strokovne organizacije storile vse, kar je bilo v njih moči, da preprečijo vojno, oziroma, da jo oslabe: napovedale so Poljski bojkot s pozivom, da delavci iz nobene države ne prepuščajo morilnih sredstev na Poljsko. Kdo je torej on, ki je hujskal na vojno in jo tudi pričel: poljska šlahita ali mednarodna strokovna zveza amsterdamska? Ne bodite naivni!

— Zadojil generalni štrajk v Splitu, katerega so vzpizorili komunisti, je dalmaška vlada s silo zatrla. Ko so namreč dne 1. t. m. hoteli odvesti aretirane splitske komuniste, dva Prkušića, Gabriča, Baljkasa, Maksimoviča in Domazeta iz Splita z ladjo v zapore v Metković, so se uprli mornarji dotične ladje. Policija je mornarje aretirala, vsled česar je nastal generalni štrajk. Vlada je odredila aretacijo v masah, potem ko je neka skupina razbila nekaj izložbenih oken. Aretiranih je do 150 ljudi. Po teh aretacijah je štrajk polagoma ponehaval in slednjič ni niti dosegel svojega namena.

— Radek je po poročilu »Echo de Paris« podpisal proglas za drugi moskovski kongres III. internacionale z dne 15. t. m. ki bo obravnaval vprašanje boja proti meščanskim parlamentom in vprašanje zveze vseh komunističnih organizacij. Pretresalo se bo tudi vprašanje o sredstvih, ki so potrebna, da se razširi svetovna komunistična revolucija.

— Buržoazija v Bolgarii še vedno misli na vojne in osvete. O čemur priča novi bolgarski vojni zakon. Bolgarska »Politika« prinaša namreč vest, da je vlada Stambulinskega predložila soboranki zakonski predlog, po katerem naj se v vojni mobilizira vse moško in žensko prebivalstvo od 20. do 45. leta. Vsi mobilizirani delavci in delavke bodo nekaj časa morali delati za državo, in sicer moški 12, ženske pa 8 mesecev. Porabili jih bodo za gospodarsko obnovo države, za graditev in popravilo mostov, cest, železniških prog, hiš,

vedovali prazen nesmisel, drugi zopet so prinašali važna in resna poročila. Odlučni trenutok se je bližal. Jasno je bilo, da korak nazaj ni več mogoč.

Dne 4. oktobra zvečer je prišel Kerenški v predparlament in zahteval privoljenja za represivne ukrepe proti boljševikom. Toda predparlament se je nahajal v sila žalostnem položaju razkroja in brezglavosti. Kadetje so pregovarjali desničarje in socialistične revolucionarje, da so sprejeli zaupniško resolucijo, desničarji socialistični revolucionarji so pritiskali zopet na centum, centum je omahoval, »levo« krlo pa se je postavilo na stališče politične parlamentarne opozicije. Po dolgem posvetovanju, prekanju in pregovarjanju je zmagala resolucija levega krila, ki je obsodila uporniško gibanje sovjeta; odgovornost za vse to gibanje pa se je pripisalo protidemokratski politiki vlade. S pošto je prihajala kopa pisem, ki so nas obveščala o smrtnih obsodbah, ki so se izrekle zoper nas, o peklenskih strojih, o dinamitem atentatu na Institut Smolni itd. Meščansko časopisje je rjavelo sovraštva in strahu. Gorki, ki je najbrže temeljito pozabil svojo »pesem o sokolu«, je pisal v svoji »Novaja Zina« vedno še svoja prorokovanja o predstoječem koncu sveta.

(Dalej prih.)

telefonskih in brzotvornih prog itd. — Buržoazija torej še vedno upa, da bo za njene interese proletarijat zopet šel v kako drugo vojno klavnico! Časi so se izpremenili, proletarijat je vstal in težko bo buržoaziji preslepti ga zopet.

— Danski delegati in zastopniki zaveznikov so 5. t. m. podpisali pogodbo, po kateri dobi Danska suverenost nad Severnim Slezvikom. Pogodba določa tudi nove meje med to pokrajino in Nemčijo.

— Portugalski delegati so dospeli v Spajo. Njihov vodja Costa je izjavil, da bo najvažnejša naloga delegacije, doseči določitev kolikor mogoče velikega zneska, ki ga ima Portugalska dobiti od Nemčije kot vojno odškodnino.

— Prevarana Poljska. Dopisnik lista »New York Herald« v Spaji javlja: Angleški ministrski predsednik je dal poljski delegaciji, ki je prišla v Spajo, da si izprosi vojaške pomoči proti boljševikom, razumeti, da Poljski nič drugega ne preostaja, kakor začeti z rusko sovjetsko vlado mirovna pogajanja, da reši svojo vojsko in svoje glavno mesto.

— Romunski socialisti demokraci so se izjavili za bojkot proti Madžarski in proti poljski vojni s sovjetsko Rusijo.

— Drugi mednarodni komunistični kongres sklicuje izvrševalni odbor komunistične stranke na 15. julija v Moskvo. Kongres bo obravnaval vprašanje pogojev za vstop v tretjo internacionalo.

— Franklin Roosevelt je določen za demokratskega podpredsednika v Zedinjenih državah.

Dnevne vesti.

I. slovanski Orlovski tabor.

V Mariboru hočejo klerikalci vzpizoriti pod gorenjo firmo veliko orlovsko parado. Ker bodo po tej paradi pisali o ogromni udeležbi itd., citirami iz »čerašnjega »Slovenca«, kako agitirajo za ta parado. Pišejo: »Udeležba na taboru je obvezna. Vse hiti v Maribor, Orel in Orlica naj bi ostala doma... Na podlagi preglednice se b. izotovolilo, če odgovarja udeležba na taboru številu članstva in krojev.« Tedaj: klerikalci so zbobnali vse, »kar leze ino gre«, vse Marijine Device hite v Maribor — samo Orli in Orlice se obotavljajo, čeprav se parada imenuje — »orlovski tabor«. — Na »orlovskem« taboru bodo zborovale tudi Marijine družbe. Govorili jim bodo o verskem ponosu, o bogoskokateh in bgonosnih in o kongregacij kot o cvetu organizacije. Govorniki pa niso — duhovniki, kar je agitacijsko bolje. Kdor zna, pa zna!

Prošnja na globoko čuteča srca. Priatelji nam je z ozirom na vzdihovanja po časopisju glede padanja cen poslal to-le prošnjo: Pobirajo se mili darovi za veletrgovce, ki prodajajo sladkor pod maksimalno ceno 84 K. Razglašali so dotični, da so nakupili sladkor svojčas na debelo po 80 K, da se jim pa ta popolnoma ne pokvari, so ga začeli prodajati po 60, 56 in 50 K, torej v lastno škodo za celih 30 K kilogram. Ker jim grozi na ta način gotovi pogin in nam izguba dobrih ljudi, apeliramo na dobra srca za mile darove v srho podpor tem ubogim sirotam.

»Večernemu listu« (št. 146) v odgovor. Najprej Vas vprašamo, koliko delavcev imate v naši ljubljanski kolinski tovarni, ali ne komaj, da jih na prste preštejete? In od teh par ubogih delavk iščete lažimunicije za Vaš črni top, da streljate z njo na socialiste in komuniste. Spočitajte in lažete, da teroriziramo Vaše backe, da jim grozimo, da jih mečemo iz tovarne, če ne bodo z nami. Če govorite Vi o svobodi, je to velika ironija in storite najbolje, če molčite, da se ne izvede Vaši črni grehi, kako Vi izrabljate svoje pristaše v podporo kapitalistov. Našemu zavednemu delavstvu v tovarni ni treba odkrivati, zakaj prav od Vaše strani so se delale največje težave v boju za izboljšanje delavskega položaja, kdo je sovražnik delavstva in kako Vi in Vaši ljudje skušajo vsak boj onemogočiti. Delavec pod Vašo knuto nes me misliti sam, si ne sme pomagati. Vaše geslo samo: molči in dela, da zaslužiš nebesa, če ne ubogaš, te trpinčijo, uprežejo te v voz, trgajo kožo in poštenje s tebe: Ubogaj ali pogini! Delavstvo Vam krokodilovim žreliom, da bi ugonobili in požrli naše organizacije, se Vam to ne bo posrečilo. Če Vam to všeč, Vam bomo še kaj drugega razodel iz Kolinske tovarne.

Preskrba drv. Minister za šume in rinde je izdal odredbo vsem gozdnim upravam, da se odslej vrši prodajanje drv za kurivo samo licitacijskim potom. Ministrstvo je za prihodnjo zimo nabavilo dovolj drv za vse oblasti in za uradnike, tako da to leto ne bo pomanjkanja kuriva, kaj ne uhažni sladi?

Poljski vicekonzulat v Ljubljani obvešča zainteresirane stranke, da bo delovanje vicekonzulata začasno ustavljeno. Vse agende prevzame za ta čas Poljski generalni konzulat v Zagrebu, Boskovičeva ulica številka 2.

Prepoved uvoza bankovcev. Avstrijski državni urad za finance je odredil, da se sme prinesiti v državo vbodoče največ za 2000 K nemško-avstrijskih kolkovanih bankovcev. V vseh drugih primerih sme dovoliti le na prošnjo potnikov Devizna centrala na Dunaju. Uvoz čehoslovanskih državnih bankovcev in jugoslovanskih kronsko-dinarskih bankovcev ni omejen.

Uvedba novega turistickega vlaka med Bačami in Področico. Inšpektorat državnih železnic objavlja: Od nedelje dne 11. t. m. dalje na progi Bače—Področica turisticški vlak št. 719, z odhodom iz Bač ob 20. uri 09 min. in prihodom v Področico ob 20. uri 31 minut, kjer ima neposredno zvezo z ljubljanskim turisticškim vlakom. Prihod v Ljubljano ob 23. uri 22 minut.

Pozabil se je v pondeljek v dolenskem vlakcu nahrbtnik s par čevlji in nekaj drugih stvari. Pošteni najditelj naj odla najdeno proti nagradi na stanovanju: Dunajska cesta 25. Alojz Ankon, železničar.

Odlok je beseda bojkot. Bojkot pomeni danes toliko kakor prekletstvo ali pregnanstvo. Papež je nepokorneže in brezverce prokel, država pa je puntarje pregnala v izgnanstvo. Danes imamo bojkot, ki se razbi različno zlasti v delavskem gibanju kot zapora ali prekinjenje vsakršnega občevarja družabno in trgovsko s tistim, ki ga hočemo prisiliti, da ugodí našim zahtevam. Beseda je angleškega izvora. Boykott je ime angleškega kapitana, ki je upravljal posestva nekega irskega grofa. Mož je bil silno strog in si je s tem nakopal tako sovraštvo najemnikov, da ga je ljudstvo preklicalo in nihče ni hotel zanj delati, kaj kupiti od njega ali mu kaj prodati. Leta 1880. je moral popravi žetev pod vojaškim varstvom orangistično (protestantsko) delavstvo (rumena organizacija). Boykott sam je pa moral zapustiti kraj v vojaškem spremstvu.

Iz stranke.

Zaupniki rediteljskega zbora Ljubljana. Sestanek zaupnikov R. Z. se bo vršil v petek 9. t. m. ob 19. uri, v prostorih »Svobode«, Selenburgova ul. 6. II. nads. Pridite!

Tajništva okrožnih in krajevnih političnih org. naj pošljejo podatke o odmeri dohodninskega davka posameznikom. Navedejo naj natančno, koliko temeljne plače sprejemajo in koliko draginskih doklad, da moremo material predložiti pristojnemu mestu. — Centr. tajništvo JSDS.

Celje. Zadevo radi novega dohodninskega davka na draginske doklade bomo skušali urediti.

Shod kovinarjev v Celju se bo vršil v nedeljo, dne 11. t. m. ob 9. uri dopoldne v gostilni »Zeleni travnik«. Govornik pride iz Ljubljane.

Soštani. Podružnica del. izobraž. društva Svobode v Soštanju priredi v nedeljo dne 11. julija 1920 ob 3. uri popoldne v prostorih hotela Union delavsko prireditev z zelo obširnjo sporedom. Kot uvodnik bo primeren govor o izobraževalnem društvu, nato deklamacija o »Svobodi« spisal s. Pitamic. Predaval se bo Bezručev »Rudar«, Askerčeva »Celjska romanca«. Sodelovala bosta tudi učenca dramatične šole ss. Koiš in Marn iz Celja, ki vzpizorita pantonino »Norec«, prirejeno od g. Skrbinskega. Dramatični odsek »Svobode« predstavlja E. Kristanovo komedijo f. E. Krikanovo komedijo dg fss »Usphe«. Po predstavi je prosta zabava. Vabimo vse sodruge in prijatelje iz bližnje in daljne okolice, da se te prve delavske predstave delavske predstave udeležijo v kar najboljšem številu.

Najnovejša poročila.

(Vesti LDU.)

POLJSKA KAPITULIRALA.

Dunaj, 8. S pripombo, da še ni uradnega potrdila, prinaša »Neue Freie Presse« vest lista »Chicago Tribune« iz baje najbolj informirane vira, po kateri so Poljski pred boljševiki položili orožje in prosili za mir. Kakor poroča »Frankfurter Zeitung« iz Varšave, so na večerajšnji seji poljskega deželnege zbora vložili socialisti demokracie nujen predlog, naj Poljska takoj stavi sovjetski Rusiji mirovne predloge.

KRIZA NA MADŽARSKEM.

Budimpešta, 8. Državni opravnik Horthy je pooblastil grofa Bethlena, da stopi v svrhu rešitve krize v stik s posameznimi strankami. Bethlen je izjavil, da imajo njegova pogajanja za sedaj samo informativen značaj. Za ministrskega predsednika še ni imenovan. Zdi se, da hoče grof Bethlen rešiti krizo na ta način, da bo ustanovil enotno vladno stranko. V sredo zvečer je Bethlen posetil klub malih poljedelcev, kjer se je pogovarjal z voditelji stranke. Danes bo nadaljeval svoja pogajanja.

NEMŠKI NEODVISNI SOCIALISTI IN III. INTERNACIONALA.

Berlin, 8. Kakor javlja »Vorwärts«, je neodvisna socialno-demokratska stranka Nemčije prosila kongres izvrševalnega odbora tretje internacionale za sprejem. Kongres je stavil pogol, naj se neodvisna stranka pred sprejemom združi s komunistično stranko. Na konferenci voditeljev neodvisnih so sklenili, odkloniti to pogodbo.

NEMIRI V MEHIKI.

Bagle Pass (Texas), 8. V bližini Monelevoia je bilo razrušenih 12 mostov. Menijo, da je v Mehiki zopet izbruhnila revolucija.

Gospodarstvo.

— Ministrstvo za prehrano in obnovo zemlje je dobilo iz Amerike nekoliko vagonov poljedelskega orodja: motik, kos, srpov in drugo. To orodje se bo v glavnem razdelilo v onih krajih, ki so v vojni najbolj trkeli.

— Ministrstvo trgovine in industrije objavlja, da je avstrijska vlada ratificirala pogodbo med njenimi delegati in našo vlado. Sedaj je ratificiran samo prvi del pogodbe, ki se nanaša na 4000 vagonov koroze.

— Žetev v Nemčiji bo kakor izkazuje službene statistike letos silajno uspeša.

— Zamenjava premoga med Čehoslovako in Nemčijo. Med obema vladama se je sklenila pogodba, glasom katere bo Čehoslovaka dobivala iz Nemčije mesečno 185.000 ton črnega premoga in koksa, Čehoslovaka pa bo dobavljala Nemčiji 202.000 ton rjavega premoga in 4000 ton črnega iz plenzskih in kladnovskih revirjev. Pogodba bo veljala do konca tega leta in se bo najbrže podaljšala do konca maja 1921.

Julio
Meinl
kedaj
odpreš

Iz Slovenije.

Sv. Peter v Sav. dolini. (Shod samostojnežev.) Tuka so imeli 4. julija samostojni shod. Ze prvo lice je kazalo kaj in kdo so. Prvi govornik gospod Mahne je takoj ob začetku govora pravil, kakšno moč imajo socialisti, kako da se tresajo države pred njimi. V nadaljnjem govoru jih je vabil v tabor liberalcev in jim slikal socialiste kot strahove. Drugi govornik, g. Drogenik je bil zelo dolg govor, a cel njegov govor je bil tudi zoper socialiste. Napadal je prav sramotno delavske organizacije, kritiziral osebnost delavnik in udihal po Kmetiško delavski zvezi. Vse kar je socialističnega, mu je trn v peti. Stavke in zahtevana povlčanja med mu ne dajo spati. Gospod Drogenik, nam je dobro znano, kakaj naspro, tulete povlčanju plač. Toda g. Drogenik, časi se spreminjajo, ter ne boste nikdar več plačevali svojih delavcev, ki ste jih smatrali za sužnje, po dva do tri groše na dan. Ti časi se ne vrnejo več. Zato pa zlivate ves svoj strupeni žolč na vav, sovražno socialiste. Slab utis naredi govornik, ki ne zna drugega povedati nego blatiiti socialiste.

